

Wildlife Ecology and Management

THIRD EDITION

Eric G. Bolen • William L. Robinson

YABAN HAYATINDA TOPRAK

Yaban hayatında toprak

Toprak, karasal ve sucul çevrenin tabiatını, genel özelliklerini etkiler. Bir ekosistemdeki organizmaların dağılımı ve bolluğu toprakla bağlantılı olarak değişiklik gösterir.

Toprakla yaban hayatı arasında direkt ve indirekt ilişkiler vardır. Toprak yapısındaki farklılıklarla belli toprak şartlarına bağlı olarak çok farklı yaban hayatı tiplerini oluşturur. Toprağın yaban hayatıyla dolaylı ilişkisi vejetasyona bağlıdır.

Yaban hayatında toprak

Çıngıraklı yılanlar gevşek, granüllü çöl topraklarında yaşamaya uyum sağlamışlardır. Bu hayvanlarda ekstremiteler olmadığı için hareket zordur. Fakat çok etkili kıvrılmalarla oluşturulan kayma hareketi ile çöldeki hareket kabiliyetlerini geliştirmişlerdir.

Yaban hayatında toprak

Köstebekler (*Talpa* sp., böcekçil hayvanlardan) ve kör fareler (*Spalax* sp., kemirici hayvanlardan) toprak altında açtıkları galerilerde yaşamlarını sürdürürler. Çok istisnalar olmadıkça toprak üstüne çıkmazlar.

Yaban hayatında toprak

Toprak altı yaşamına uyum olarak kör farenin gözü tamamen indirgenmiştir. Köstebeklerde ise gözler tamamen kayıp olmamıştır. Ayrıca vücut ve extremiteleer toprağı kazma ve toprakta yaşamaya bağılı olarak değişikliğe uğramıştır.

Toprağın yaban hayatı üzerine etkisi

Toprak altında yaşayan hayvanların tünel ve yuvalarının bütünlüğü toprağın özelliklerine dayanır. Bazı topraklar kolaylıkla kazılırken bazılarının kazılması zordur.

Yapılan araştırmalarda tilkilerde toprağın yapısının hem yuvaların iç özelliğini hem de dağılışını etkilediği ortaya konmuştur. Killi topraklarda yuvalar sığ ve çok sayıda kola sahip olduğu tespit edilmiştir. Kumlu topraklarda ise yuvalar derin ve çok sayıda kola sahip değildir.

Toprağın yaban hayatı üzerine etkisi

Bazı ilişkiler tek bir türden öteye de gidebilir. Yuva yapan bay kuş yer sincaplarının tünellerinde yuvalanırlar. Çünkü baykuş yuva girişini genişletir. Kumda inşa edilmiş bu tüneller sıkça seçilir. Tahminen kumlu toprak yuva girişini genişletmeyi kolaylaştırır.

Toprak donduğu zaman belli aktiviteleri durdurur ya da değiştirir. Çulluk yumuşak ve nemli topraklarda solucanları araştırırlar. Ancak bu topraklar aniden donduğu vakit kuş çürümüş kütüklerde diğer besinleri araştırır. Devamlı donmuş halde bulunan tundralarda tilki yavrularını büyötmek için kumlu yamaçlarda yuvalarını inşa ederler.

Çölleşme

Kurak ve yarı kurak bölgelerde dünyanın tarım alanlarının yaklaşık %80'nini az çok çölleşmiştir. Bu da 700 milyon insanı etkilemektedir. Sıkça kurak dönemlerde hassas olan topraklar çölleşme meydana gelir. Bu alanlar insan kaynaklı çöllere doğru tahrip edilmektedirler. Çölleşmenin belirtileri;

1. Suyun azalması
2. Toprağın tuzlanması
3. Yüzey suyunun azalması
4. Yüksek miktarda toprak erozyonu
5. Doğal vejetasyonun tahrip edilmesi